

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący)

SSN Paweł Kołodziejcki (sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

w sprawie **R. J. i J. 1. J.**

oskarżonych o czyn z art. 306c § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 26 lutego 2026 r.,

skargi wniesionej przez prokuratora

na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Słupsku

z dnia 17 września 2025 r., sygn. VI Ka 150/25,

częściowo uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Miastku

z dnia 10 lutego 2025 r., sygn. II K 246/24,

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania w zakresie orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok w części, tj. w zakresie rozstrzygnięcia
zawartego w pkt A.b. i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Słupsku do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Paweł Kołodziejcki Igor Zgoliński Marek Siwek

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Miastku wyrokiem z dnia 10 lutego 2025 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 246/24:

1. uznał oskarżonego R. J. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, tj. przestępstwa z art. 306c § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. i w zw. z art. 288 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k., za które, na mocy art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
2. uznał oskarżonego J. 1. J. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, tj. przestępstwa z art. 306c § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 k.k. i w zw. z art. 288 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k., za które, na mocy art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., skazał go na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności;
3. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego J. 1. J. warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat;
4. na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądził od oskarżonych solidarnie na rzecz pokrzywdzonego Q. sp. z o.o. w W. kwotę 15.974,73 zł tytułem częściowego naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem;
5. zwolnił oskarżonych od ponoszenia kosztów postępowania, obciążając nimi Skarb Państwa.

Od przedmiotowego wyroku apelację wniósł prokurator, zaskarżając to orzeczenie „w części dotyczącej oskarżonego J. 1. J. na jego niekorzyść w części co do rozstrzygnięcia o karze”. Oskarżyciel publiczny zarzucił „obrazę prawa materialnego inną niż w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanemu oskarżonemu, a mianowicie art. 72 § 1 k.k. poprzez jego niezastosowane i nieorzeczenie w związku z wymierzeniem oskarżonemu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania jednego z obowiązków przewidzianych w art. 72 § 1 k.k., podczas gdy w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności i nieorzeczenia środka karnego Sąd zobligowany był do nałożenia obowiązku przewidzianego w art. 72 § 1 k.k., przez co orzeczenie nie odpowiada prawu”. W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku

poprzez zobowiązanie oskarżonego J. 1. J. na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. do informowania sądu o przebiegu okresu próby raz na sześć miesięcy, a w pozostałym zakresie o utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

Po rozpoznaniu powyższego środka zaskarżenia, Sąd Okręgowy w Słupsku wyrokiem z dnia 17 września 2025 r., sygn. akt VI Ka 150/25:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:
 1. na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał oskarżonego J. 1. J. do informowania sądu o przebiegu okresu próby pisemnie co 6 miesięcy;
 2. na podstawie art. 440 k.p.k. uchylił wobec J. 1. J. , a dodatkowo na podstawie art. 435 k.p.k. wobec R. J. „rozstrzygnięcie z punktu 4 o obowiązku naprawienia szkody” i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Rejonowemu w Miastku do ponownego rozpoznania;
 3. w pozostałym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy;
 4. kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze obciążył Skarb Państwa.

Skargę od powyższego wyroku wniósł prokurator, zaskarżając to orzeczenie „w części - w zakresie rozstrzygnięcia oznaczonego literą A. b. tj. w zakresie w jakim Sąd Okręgowy w Słupsku uchylił wobec obu oskarżonych J. 1. J. R. J. pkt 3 wyroku Sądu Rejonowego w Miastku wydanego w przedmiocie obowiązku naprawienia szkody i w tym zakresie sprawę przekazano do Sądu I Instancji do ponownego rozpoznania” – na niekorzyść obu oskarżonych. Prokurator zarzucił „rażącą obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 539a § 3 k.k. w zw. art. 437 § 1 k.p.k. i art. 437 § 2 k.p.k. poprzez ich błędne zastosowanie, uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania, podczas gdy w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki do uchylenia wyroku, a w szczególności poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Miastku w sytuacji, w której w niniejszej sprawie nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości”. Podnosząc powyższy zarzut, autor skargi wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku w części tj. w zakresie jego pkt A.b. i przekazanie w tym zakresie sprawy do Sądu Okręgowego w Słupsku do ponownego rozpoznania oraz o utrzymanie zaskarżonego wyroku w pozostałym zakresie w mocy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedziona przez prokuratora skarga okazała się zasadna, co skutkowało koniecznością uchylecia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Słupsku w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., sąd odwoławczy może uchylić wyrok sądu pierwszej instancji wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Oznacza to, że wydanie wyroku kasatoryjnego stanowi obecnie wyjątek od reguły, którą jest prowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego i merytoryczne orzekanie przez sąd drugiej instancji. Zabezpieczeniu wskazanego modelu postępowania odwoławczego służy niewątpliwie instytucja skargi przewidziana w rozdziale 55a k.p.k., której celem jest powstrzymanie sądów odwoławczych przed zbyt pochopnym uchylaniem orzeczeń pierwszoinstancyjnych.

Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadnie przyjmuje się, że przeprowadzenie przewodu na nowo w całości jest konieczne wówczas, gdy sposób przeprowadzenia dowodów przez sąd *a quo* dotknięty jest tego typu wadliwościami, że samo częściowe tylko uzupełnienie postępowania dowodowego przez dodatkowe przeprowadzenie dowodów przez instancję odwoławczą byłoby niewystraczające, a to właśnie z powodu uchybień w zakresie sposobu przeprowadzenia całego postępowania dowodowego przed sądem pierwszej instancji (zob. m.in. wyrok SN z dnia 5 marca 2019 r., IV KS 10/19; wyrok SN z dnia 18 stycznia 2023 r., III KS 77/22). W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., sygn. I KZP 3/19 wprost wskazano, że „[k]onieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zd. drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylecia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych

składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji” (vide uchwała SN z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNKW 2019, nr 6, poz. 31).

Taka sytuacja nie zachodzi jednak w niniejszej sprawie, mimo istotnych mankamentów procedowania sądu *meriti* w zakresie dokonania ustaleń faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia przezeń obowiązku naprawienia szkody w trybie art. 46 § 1 k.k. Wypada przy tym wyjaśnić, że konieczność powtórzenia przewodu sądowego, o której mowa art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. można w tym zakresie rozpatrywać odrębnie od pozostałych rozstrzygnięć *stricto* odnoszących się do przypisania winy, jeśli kwestia orzeczenia obowiązku naprawienia szkody wymaga poczynienia dodatkowych, samoistnych ustaleń faktycznych, niezwiązanych bezpośrednio z problematyką sprawstwa oskarżonych. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że uchylenie wyroku sądu *a quo* – z powołaniem na zaistnienie sytuacji wskazanej w art. 440 k.p.k. i art. 435 k.p.k. – nastąpiło z uwagi na powzięte przez sąd odwoławczy wątpliwości co do przyznanej w pkt 4 wyroku sądu *meriti* kwoty tytułem obowiązku naprawienia szkody, jak również ustaleń co do samego podmiotu uprawnionego w tym zakresie. W ocenie organu *ad quem*, sąd pierwszej instancji w sposób niepełny ustalił wysokość rzeczywistej szkody, która wyrządzona została przestępczymi zachowaniami oskarżonych. W szczególności podniósł, że sam pokrzywdzony Q. sp. z o.o. – mimo dwukrotnego kierowanej pisemnej prośby – nie udzielił sądowi *a quo* informacji dotyczącej dokładnej wysokości uzyskanego odszkodowania ze wskazaniem podmiotu, który takie odszkodowanie wypłacił. Niejasna była też dla sądu *ad quem* kwestia częściowego naprawienia szkody przez P. oraz sygnalizowanego zamiaru wypłaty dalszych transz odszkodowania przez ten podmiot. Zdaniem sądu drugiej instancji brak poczynienia w tym zakresie ustaleń w zasadzie wyłączał możliwość prawidłowego orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody w trybie art. 46 § 1 k.k., bowiem mógłby doprowadzić do bezpodstawnego wzbogacenia pokrzywdzonego Q. sp. z o.o. Sąd odwoławczy nadto wskazał, że ubezpieczyciel pokrzywdzonego nie został poinformowany o toczącym się postępowaniu, czym pozbawiono go w tym zakresie przysługujących mu uprawnień. Przedstawiając zaś wskazania co do dalszego postępowania, sąd *ad quem* wskazał, że Sąd Rejonowy w Miastku powinien „przeprowadzić w całości przewód sądowy w zakresie prowadzącym do ustalenia w jakiej wysokości P. pokryło

szkodę poniesioną przez Q. spółkę z o.o. i dopiero wówczas wyliczyć jaką kwotę odszkodowania i na czym rzecz należy orzec tytułem obowiązku naprawienia przez oskarżonych szkody wyrządzonej przestępstwem” (zob. pkt 4 formularza UK2). Choć zaakcentowane przez sąd drugiej instancji wątpliwości są bezspornie doniosłe dla wydania prawidłowego rozstrzygnięcia w przedmiocie środka kompensacyjnego z art. 46 § 1 k.k., to jednak nie można uznać, aby w tym zakresie całość dowodów w pierwszej instancji została nieprawidłowo przeprowadzona (nieprawidłowość formalna) lub oceniona (nieprawidłowość materialna) albo żaden dowód nie został przeprowadzony lub prawidłowo oceniony (por. J. Zagrodnik [w:] M. Burdzik, S. Głogowska, J. Karaźniewicz, M. Klejnowska, N. Majda, I. Palka, K. Sychta, K. Żyła, J. Zagrodnik, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2024, art. 437). W przedmiotowej sprawie – jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia – zachodziła jedynie potrzeba bardziej wnikliwego i precyzyjnego zbadania okoliczności wynikających z dowodów ujawnionych i w określonym zakresie ocenionych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego (zeznań świadka P.K., korespondencji P., kalkulacji naprawy), a nadto uzyskania dodatkowych informacji od właściwych podmiotów. W realiach niniejszej sprawy nic nie stało na przeszkodzie, by sąd drugiej instancji – dostrzegając potrzebę dokonania określonych czynności i ustaleń – przeprowadził oraz poczynił je samodzielnie, do czego zresztą obligował go aktualny model postępowania odwoławczego. Sąd *ad quem* uznał bowiem w istocie za celowe jedynie uzupełnienie przewodu sądowego w zakresie niezbędnym do orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody w trybie art. 46 § 1 k.k. Ta zaś aktywność winna być podjęta w warunkach postępowania odwoławczego.

Reasumując, częściowe uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Miastku i przekazanie temu sądowi sprawy do ponownego rozpoznania było nieuzasadnione, albowiem wskazane przez sąd odwoławczy przyczyny wydania wyroku kasatoryjnego nie mieściły się w katalogu określonym w art. 437 zd. drugie k.p.k., w tym nie uzasadniały przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

Przy ponownym badaniu sprawy organ *ad quem*, kierując się wskazaniem Sądu Najwyższego (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.), samodzielnie dokona usunięcia dostrzeżonych braków, a następnie wyda orzeczenie bacząc, aby ponownie nie naruszyć art. 437 § 2 k.p.k.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[a.ł.]

Paweł Kołodziejcki

Igor Zgoliński

Marek Siwek